

Asiakirjan diaarinumero: 123/2023

Päivämäärä: 23.03.2023

Otsikko: Tampere, lausuma Korkeimmalle hallinto-oikeudelle muutoksenhakemusten johdosta Taysin uudistamishankkeesta (529/03.04.04.04.16/2023 ja 531/03.04.04.04.16/2023)

Allekirjoittajat:

<i>Nimi</i>	<i>Allekirjoitettu tunnisteella</i>	<i>Allekirjoituspäivä EE(S)T</i>
Mäkelä Gaia Vilhelmiina	Vahva	2023-03-23 15:09
Lyyra-Seppänen Anna	Vahva	2023-03-23 15:12
Katariina		

Tämä dokumentti sisältää:

- Etusivun
- Alkuperäisen dokumentin (tai dokumentit)
- Sähköiset allekirjoitukset. Nämä eivät ole asiakirjan sivuilla nähtävillä, mutta ovat sähköisesti liitettyinä.

Tämä tiedosto on sinetöity digitaalisella allekirjoituksella, joka toimii asiakirjan eheyden takaajana. Asiakirjamuoto tukee pitkäaikaista säilytystä.

[Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta >](#)

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

23.03.2023 DIAR: 123/2023

Korkein hallinto-oikeus
PL 180

00131 HELSINKI

korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Tiedoksiantonne 23.2.2023

TAMPERE, LAUSUMA KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE MUUTOKSENHAKEMUSTEN JOHDOSTA TAYSIN UUDISTAMISHANKKEESTA (529/03.04.04.16/2023 JA 531/03.04.04.16/2023)

Korkein hallinto-oikeus on varannut Pirkanmaan maakuntamuseolle mahdollisuuden antaa lausuman Tampereen yliopistollisen sairaalan uudistamishanketta koskevassa asiassa. Pirkanmaan maakuntamuseo jätti Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle 14.1.2022 valituksen Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnan 14.12.2021 myöntämästä poikkeamisluvasta, joka koski Tampereen yliopistollisen sairaalan laajentamista osoitteessa Lääkärintie 10 (DIAR: 27/2022). Asian käsittelyn yhteydessä maakuntamuseo antoi asiasta vastaselityksen 19.5.2022 (DIAR: 330/2022). Hämeenlinnan hallinto-oikeus antoi 23.1.2023 asiassa ratkaisun, jossa se kumosi Tampereen yhdyskuntalautakunnan päätöksen ja hylkäsi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin poikkeamislupahakemuksen. Pirkanmaan hyvinvointialue ja Tampereen kaupunki ovat nyt jättäneet Korkeimmalle hallinto-oikeudelle erilliset, mutta keskeiseltä sisällöltään yhtenevät valituslupahakemukset ja valitukset hallinto-oikeuden päätöksestä.

Pirkanmaan maakuntamuseo viittaa yllä mainittuihin, Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle osoittamiinsa valitukseen ja vastaselitykseen sekä niiden sisältöihin. Lisäksi maakuntamuseo toteaa muutoksenhakijoiden perusteluiden osalta seuraavaa.

Alueellisen vastuumuseon valitusoikeus poikkeamislupa-asiassa

Muutoksenhakijat ovat kyseenalaistaneet Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisun alueellisen vastuumuseon valitusoikeudesta poikkeamislupahakemusasiassa. Hämeenlinnan hallinto-oikeus totesi, että Pirkanmaan maakuntamuseon valitusoikeus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 1 momentin 7:een kohtaan, jonka mukaan viranomaisella on valitusoikeus poikkeamispäätöksestä toimialaansa kuuluvissa asioissa, sekä museolain 7 §:n 1 momentin 2:een kohtaan, jonka mukaan alueellisen vastuumuseon tehtävänä on toimialueellaan toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta. Pirkanmaan maakuntamuseo on museolain määrittelemä, kulttuuriympäristötehtävää hoitava alueellinen vastuumuseo Pirkanmaan alueella, ja lupahakemuksen kohteena olevalla

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO Museokeskus Vapriikki,

Alaverstaanraitti 5, 33101 Tampere. Puh. 040 6730784. Fax: 03 5656 5141

Sähköposti: pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi www.vapriikki.fi

hankkeella on vaikutusta TAYS:n alueen rakennetun ympäristön suojeltuihin arvoihin, joten hallinto-oikeus totesi, että asiassa on kysymys Pirkanmaan maakuntamuseon toimialaan kuuluvasta asiasta ja sillä on siten oikeus valittaa nyt kyseessä olevasta poikkeamispäätöksestä maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n 7 kohdan perusteella.

Muutoksenhakijat perustelevat, että viranomaisen valitusoikeus poikkeamisluvasta edellyttäisi, että viranomaisella on asiaan liittyvä valvontatehtävä. Maankäyttö- ja rakennuslain 193 § 1 momentin 7. kohdan mukaan viranomaisella on kuitenkin valitusoikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa, eli valitusoikeutta ei olisi liitetty viranomaisen valvontatehtävään. Pirkanmaan maakuntamuseo huomauttaa, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:ään sisältyvän viranomaisten valitusoikeutta koskevan yleissäännöksen mukaan viranomainen saa hakea muutosta valittamalla, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi. Tämän yleissäännöksen kohdalla on mainittu valitusoikeuden edellytyksenä nimenomaisesti viranomaisen valvottavana oleva yleinen etu. Myös lain esitöiden mukaan tämä valitusoikeus liittyy vain tilanteisiin, joissa viranomaiselle on laissa nimenomaan säädetty erityinen valvontatehtävä ja valitusoikeus on yleisen edun vuoksi tarpeen tämän valvontatehtävän hoitamiseksi. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisun perustana ollut maankäyttö- ja rakennuslain 193 § on kuitenkin valitusoikeutta koskeva erityissäännös, eikä sen tulkintaa ole perusteltua rajoittaa yleissäännöksen perusteella vain valvontatehtäviin. Muutoksenhakijoiden kirjelmässä on viranomaisten valitusoikeuden osalta myös pidetty vertailukohtana ELY:n muutoksenhakuoikeutta ja tehtävien määrittelyä. Koska ELY:llä on ainakin maankäyttö- ja rakennuslain kontekstissa erityinen kuntien laillisuusvalvontaan liittyvä rooli, tämä ei Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan ole yleistettävissä viranomaisten tehtävien ja valitusoikeuksien osalta.

Muutoksenhakijat esittävät myös, että valitusoikeus asiassa olisi ensisijaisesti ELY-keskuksella ja Museovirastolla. Tältä osin he viittaavat korkeimman hallinto-oikeuden maakuntamuseon valitusoikeutta purkamisluvasta koskevaan ratkaisuun 2006:96, jossa oli kuitenkin kyse eri muutoksenhakusäännöksistä ja erilaisesta tulkintatilanteesta kuin tässä asiassa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että ratkaisun merkitys tämän asian kannalta on hyvin rajallinen. Perusteita sille, että Museovirastolle tai ELY-keskukselle määritellyt tehtävät rajoittaisivat alueellisten vastuumuseoiden toimialaa tai valitusoikeutta poikkeamisluparatkaisuissa ei ole. Museolain uudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut säätää lain tasolla kulttuuriympäristön viranomaistehtävien alueellisesta hoitamisesta entisen sopimusmallin sijaan, joten kyse ei ole enää Museovirastolta erikseen sopimusteitse siirrettävistä tehtävistä vaan alueellisen vastuumuseon lakiin perustuvista tehtävistä. Museoviraston tehtävät eivät tässä mielessä voi rajoittaa alueellisen vastuumuseon muutoksenhakumahdollisuuksia.

Poikkeamislupahakemuksen mukaisen hankkeen vaikutus rakennetun kulttuuriympäristön arvoihin

Muutoksenhakijat asettavat kyseenalaiseksi Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisun, jonka mukaan poikkeaminen koskisi voimassa olevan asemakaavan rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista. Pirkanmaan maakuntamuseo korostaa, että juridisesti B-rakennuksen suojelutavoitetta täsmentää ensi si-

jassa voimassa olevan, nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten mukaisen asemakaavakartan yleismääräys: "B-rakennusosan suojelumerkinnällä tarkoitetaan rakennustaiteellisesti arvokasta ja kaupunkikuvan ja kaupunkimaiseman säilymisen kannalta tärkeää rakennusosaa, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavilla korjaus- ja muutostöillä ei saa turmella rakennuksen katu- tai pihasivujen rakennustaiteellisia arvoja, eikä rakennusmassan maisemallista säilymistä kaupunkikuvassa. Rakennusten julkisivuja voidaan korjata siten, että rakennuksen asema historiallisena arkkitehtuurin sommitelmana säilyy osana uudisrakentamisen kokonaisuutta." Yleismääräys ohjaa myös B-rakennuksen ympäristön suunnittelua ja ohjaa ottamaan sen rakennuksen arvojen säilymisen osatekijäksi. Näin ollen poikkeamislupahakemuksen mukainen, merkittävä muutos sairaala-alueen massoitteluperusteissa aivan B-rakennuksen vieressä vääjäämättä vaikuttaa asemakaavan rakennetun ympäristön suojelun tavoitteisiin. Asemakaavan rakentamistapaohje ei varsinaisesti tarkenna rakennetun ympäristön suojelun kohdentumista, mutta toteaa alueen arkkitehtuurin lähtökohdista, että "TAYS:in rakennuskompleksin rakennushistoriallisesti merkittävän arkkitehtuurin asema tulee huomioida kokonaisuutena muutettaessa rakennuksia ja rakennettaessa lisärakennuksia" ja korttelitason perusratkaisuista että "uudisrakennukset tulee sovittaa maisemallisesti merkittävään aluekokonaisuuteen". TAYS:n alueen rakennetun ympäristön arvoja koskevan selvityksen *TAYS:n alueen rakennetun ympäristön inventointi* (Pirkanmaan maakuntamuseo 2008) tulosten mukaan kaupungin keskustan suunnasta B-rakennukselle avautuva näkymä ei ole merkittävämpi kuin Teiskontieltä rakennuksen kohdalta avautuva näkymä. Näin ollen korkean uudisrakennuksen rakentamisen B-rakennuksen ja Teiskontien väliin, kauttaaltaan B-rakennuksen eteläjulkisivu peittäen, ei voida katsoa täyttävän uudisrakentamisen sopeuttamisen kriteereitä. Tällaisessa, kulttuuriympäristön arvoihin kohdistuvilta vaikutuksiltaan merkittävässä hankkeessa vaikutusten arviointi tulee suorittaa osana asemakaavan laadintaa.

Muutoksenhakijat perustelevat poikkeamisluparatkaisua osittain yleiskaavan suojelumerkinnän erillisen kuvailun sisällöllä. Lainvoimainen *Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040* on perusluonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen, mikä näkyy myös sen maankäytön ohjauksessa. TAYS:n aluetta koskeva kaavamerkintä on M13, maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitava rakennettu kulttuuriympäristö, jota koskee seuraava kaavamääräys: "Aikakautensa edustava alue, alueen osa tai kohde, jossa rakennuskanta ja/tai korttelirakenne ympäristöineen on säilynyt. Aluetta ja kohdetta koskevissa toimenpiteissä, tarkemmassa suunnittelussa tai kaavojen ajankäytösuunnitelmien arvioitaessa on otettava huomioon rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon." Kaavaselostukseen kirjattu kaavamääräyksen kuvaus toteaa: "Merkinnällä on osoitettu yleispiirteisesti maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Rajaukset perustuvat maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja EHYT-hankkeen inventointeihin. Maakuntakaavaa varten on tehty selvitys maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä v. 2016. EHYT-hankkeessa (inventointi 2010-11) tutkittiin 1940-80-lukujen keskustan ulkopuolisten lähiöiden rakentamista ja ympäristöä. EHYT-hankkeessa osa asuinalueista arvotettiin aikakauden edustavaksi asuinalueiksi, joissa alkuperäinen korttelirakenne, ympäristö ja rakennuskanta ovat säilyneet. Alueet ovat myös arkkitehto-

nisesti arvokkaita kokonaisuuksia. Osa näistä alueista on osoitettu kartalla kaupunkikuvallisesti huomioitaviksi alueiksi. Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulisi edistää ja turvata rakennusperinnön ja maiseman arvojen säilymistä. Alueilla täydennysrakentaminen on mahdollista ja niillä suojelun toteuttamistapa tulisi ratkaista asemakaavoituksella. Täydennysrakentamisessa tulisi huomioida, että uudisrakentaminen tulee sovittaa kaupunkikuvaan ja että kaupunkikuvaa voidaan myös parantaa. Kulttuuriympäristöt voivat muodostaa identiteetin kannalta keskeisiä laatu- ja vetovoimatekijöitä. Kaavamääräyksessä mainitut ominaispiirteet liittyvät esimerkiksi julkisivumateriaaliin, kattokaltevuuteen, julkisivuaukotukseen ja rakennuksen ulokkeisiin. Kaavamääräyksessä mainittu identiteetti liittyy olemassa oleviin rakennuksiin, kaupungin kehityshistoriaan ja ympäristöön." Kaavaselostuksen liitteenä on kohdekohtainen luettelo, jossa TAYS:n alueesta todetaan seuraavat, muutoksenhakijoidenkin esiin nostamat tiedot: "Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset (TAYS), 1960-luvulta alkaen. Arkkitehtikilpailun voittivat arkkitehdit Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen. V. 1958 aloitettiin rakennustyöt ja v. 1962 sairaala aloitti toimintansa. Uusia rakennuksia on rakennettu jatkuvasti ja muutos alueella onkin pysyvää. Sairaalaan puhitetaan campus-alueena ja se on monipuolinen terveydenhoidon opetus-, terveysteknologia- ja yritysalue. Alueella on tärkeä rooli kaupunkikuvassa, Teiskontien sisään-tuloväylän varressa ja Kissanmaankadun päättänä. Hyvin hoidetut viheralueet ovat vastapainona massiiviselle rakentamiselle."

Pirkanmaan maakuntamuseo huomauttaa, että yleiskaavan määräys ei ole ristiriidassa edellä esitetyn, B-rakennuksen rakennetun ympäristön arvojen asemakaavan mukaisen suojelun kanssa. Etenkään tuoreen asemakaavan kohdalla yleiskaavalla ei kuitenkaan ole ratkaisevaa merkitystä asemakaavaa koskevan poikkeamisluvan ratkaisussa. Yleiskaavan rakennetun ympäristön arvojen vaalimista koskevan määräyksen kohdalla on hyvä myös huomioida, että se koskee selvästi asemakaavassa suojeltuja rakennuksia laajempaa osaa TAYS:n sairaala-alueen kokonaisuudesta ja on nimeltäänkin "Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset (TAYS), 1960-luvulta alkaen". Yleiskaavan perusteella asemakaavan suojeluratkaisua voidaan pitää rakennetun ympäristön osalta enemmänkin alimitoitettuna kuin liian tiukkana.

Pirkanmaan maakuntamuseo korostaa myös B-rakennuksen erityistä merkitystä TAYS:n alueen rakennetun ympäristön suojelussa. Aluetta koskevissa rakennetun ympäristön selvityksissä (*TAYS:n alueen rakennetun ympäristön inventointi*, Pirkanmaan maakuntamuseo 2008 sekä *Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt*, Pirkanmaan liitto 2016) merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön arvoja on tunnistettu TAYS:n alueella laajalti. Tästä huolimatta vuonna 2015 hyväksytyssä asemakaavassa on suojeltu vain osa A-rakennuksesta sekä B-rakennus. A-rakennuksen arvot ovat tämän jälkeen osittain heikentyneet uuden sisääntuloaulan rakentumisen myötä, kun A-rakennuksen entisen pääaulan käyttö on muutunut käytävänomaiseksi tilaksi. Kaupunkikuvallisesti B-rakennus on nykyään ainoa ulkoapäin tunnistettava, suojeltu osa alueen alkuperäistä rakennuskantaa. B-rakennus toimii TAYS:n alueen alkuperäisen, arkkitehtonisesti merkittävän ja pirkanmaalaisen terveydenhoidon historiaa kuvastavan kokonaisuuden symbolina. Muutoksenhakijoiden perusteluissa ilmenee merkittävä muutostarve koko sairaala-alueen kokonaisuunnittelussa. Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan suunniteluahaasteen ratkaiseminen yksittäisellä luvalla ei ole perusteltua, vaan siihen tarvitaan

asemakaavaprosessin mukainen laajempi kokonaisarviointi, jonka yhteydessä myös alueen kulttuuriympäristön arvojen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen vaaliminen voidaan varmistaa.

Yksikön päällikkö

Anna Lyyra-Seppänen

Tutkija

Miinu Mäkelä

Tiedoksi: Pirkanmaan ELY-keskus/Y-vastuualue/Yhdyskunnat ja luonto; Museovirasto/Kulttuuriympäristöpalvelut; Pirkanmaan liitto

MM/mm